Број 29. Нови Сад, у суботу 7. фебруара 1920. Година LI

„Застава“ излази сваки дан, осим понедељника и празника. Претплата је 240 круна на годину, 120 на пола, а 60 круна на четврт године. Претплатити се може бар на четврт године.

Појединн број 1 Круна.

ЗАСТАВА

ОРГАН РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Рукописи се шаљу на уредништво „Заставе“: Нови Сад, Ћурчинска ул. бр. 10. а претплата на администрацију „Заставе“: Нови Сад, Ћурчијска улица број 16. Рукописи се не враћају.

Издавалац друштво „Раз“

„Тигар и Трумбић.“

I.

Београдска „Политика“ доноси у своме броју од 30. јануара 1920. под горњим насловом чланак, који овде одштампавамо, јер се желимо осврнути на његову садржину. Чланак од речи до речи гласи:

„Тигар и Трумбић.

— *Једна сцена са јадранске конференције.* —

Париз, 25. јануара.

Кад је у понедеоник наш министар Спољних Послова г. др. Анте Трумбић завршио свој експозе, изнео гледиште и захтеве наше делегације, владе и целог народа на јадрански проблем, бивши министар председник француске владе Клемансо узео је реч и рекао од прилике ово:

„Изгледа да код вас у Југославији постоје две струје. Једна је српска, помирљива, попустљива у питању Ријеке, а друга је хрватска, непомирљива и она је та која прави највише тешкоћа да се јадранско питање реши овако како желимо. Док према Србији, нашој савезници од првога часа, морамо и треба да имамо обзира и док би она можда и пристала на италијански суверенитет над Ријеком, дотле Хрвати, који су се до краја борили под аустријском заставом против сила споразума, не заслужују баш толико да се према њима има нарочитих обзира.“

Да ли ће се ове речи потпуно слагати са званичним стенографским записником седнице или не, споредно је; главно је то да је то језгро онога што је г. Клемансо изговорио у прошли понедеоник.

Г. Пашић је тада устао и у име Срба и Србије изјавио да у нашој земљи не постоји подвојеност у погледу јадранског питања и да су и Срби и Хрвати једнодушни у захтевима које је г. Трумбић изнео у име целокупног народа Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца.

Потом је поново узео реч г. Трумбић и одговорио г. Клемансоу као министар спољних послова Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца.

Захваливши му на комплименту према Србији и њеном најисправнијем држању за време рата, г. Трумбић се нарочито задржао на Клемансовљевом тврђењу о неисправности Хрвата према споразуму и успео да непоречним доказима отвори очи господи из „Савета Тројице“ на стварност. Да ли су је они примили као такву или нису? Главно је да се г. Трумбић није уздржао а да не каже истину у очи. На инсистирање саме Енглеске, он је са осталим нашим представницима отишао у Рим 1917. г. и са Орландом створио познати Римски пакт, на основу кога су наши људи, који су остали у земљи, били упућени дефинитивно на правац рада онакав какав је био потребан да Аустрију доведе слому. Југословени из аустријске војске предавали су се у масама Италијанима, носећи собом оне исте прокламације Југословенског Комитета које су их наводиле да дезертирају и да италијанској војсци отворе пут на Виторио Венету. Сем тога југословенске су легије чиниле пут око света да би дошле у помоћ својој браћи Србима на Солуну. Из Русије преко Сибира и Мурмана, оне су хитале Солуну, док су народни прваци у земљи припремали последњи ударац заљуљаној монархији. Наша браћа с оне стране Саве и Дунава чинила су све оно што није ремашало њихову снагу на остварењу онога што смо данас постигли и данас не може бити подвојености гледишта ни код Срба ни код Хрвата, кад је у питању заједничко добро, заједнички опстанак.“

Овај инциденат г. Трумбића са бившим председником француског министарства, даје нам прилику да први пут загледамо у начин унутрашњег рада нашег министра спољних послова. До сада смо имали мало прилике да се са његовим радом intra muros упознамо, јер је г. Трумбић био у својим изјавама веома штедљив, што је од њега било сасвим упутно и паметно. (Осим једаред, кад је истрчао. — Ур.) Изазван од француског министра председника дошао је г. Трумбић изненада у прилику, да изнесе у обрану својих ближих сународника оно, што је он у стању био да изнесе. Одмах да кажемо, да је његова одбрана била *сасвим слаба* и у толико слабија и опаснија, што *није истинита*.

И талијанској дипломацији пошло је за руком, да увери савезнике, како у погледу Далмације постоји између Срба и Хрвата разлика у схватању, и да би се у погледу суверенитета италијанског над Реком дошло са Србима лакше до компромиса него са Хрватима. Пашић је ово схватање бившег француског министра председника одмах опровргао рекавши, да *у том погледу између Срба и Хрвата нема никакве разлике*. Ову изјаву Пашићеву одобриће свакако цело јавно мнење нашега народа, јер се зна, да Срби на те земље полажу своје право исто тако и са истим правом, као и на све остале српске покрајине. Но то овде није главно; главно је да видимо, како се г. Трумбић брани од прекора француског г. министра председника, да су се Хрвати до краја борили под аустријском заставом против сила споразума и да због тога не заслужују да се баш толико има према њима нарочитог обзира. Наш министар спољних послова брани се од овог тешког прекора, — који је за време целога преговарања о јадранском питању у знатној мери отежавао положај наше делегације у Паризу, јер је Италији давао у руке моћно средство одбране, да се Хрвати као непријатељи савезника не смеју против италијанских захтева штитити — тиме, што вели, да је год. 1917. отишао у Рим и са Орландом створио познати Римски Пакт, на основу кога су наши људи, који су остали у земљи, били упућени коначно на правац рада онакав, какав је био потребан да Аустрију доведе до слома, па да су се Југословени из аустријске војске предавали у масама Италијанима и тиме италијанској војсци отворили пут у Аустро-Угарску.

Кад би ова одбрана нашега г. министра спољних послова и била у свему тачна и истинита, и онда она не би довољна била, да прекор француског министра председника обескрепи. Не знамо, шта је г. Трумбић у Римском Пакту уговарао, али ма шта да је уговарао, можемо му рећи, да *то уговарање као и све друге упуте Југословенског Комитета нису на држање Хрвата у монархији имале апсолутно никаквог утецаја*. И после тог договора у Риму са Орландом и после свих упута **остали су Хрвати највернији поданици и војници апостолскога краља**, борећи се *са највећим одушевљењем* нарочито против Талијана и — Срба. Ми подвлачимо овде речи „са највећим одушевљењем,“ јер су се и остали народи у Аустро-Угарској борили против Антанте — али *без* одушевљења.

То расположење владало је код Хрвата управо *до последњег дана рата*, све док није сам цар Карло својом прокламацијом рекао народима својима, „да иде куд који хоће“. Хабсбуршка династија знала је ово пожртвовање ценити и после тога задржала је своју високу наклоност према Хрватима, поклонивши им у знак те своје наклоности целу своју многобројну и богату флоту. Ми се у појединости хрватског поступка према савезницима а нарочито према Србима и Талијанима нећемо овде да упуштамо, јер би расправа такова у данашњем моменту била само од штете по државу. Овде само констатирамо, да је од исте таке штете по државу обрана г. Трумбића, јер је г. министар спољних послова могао и морао претпоставити, да Французи и Енглези знају за држање Хрвата за време рата бар исто тако тачно и поуздано, као што га ми знамо и као што би требао и г. Трумбић да зна. Није у интересу наше државе да министар спољних послова тврди нешто, што неторно не стоји и што сви знају, да није било. Таква обрана не само да не јача наш положај у јадранском питању, него га очигледно слаби, пошто све чињенице противно доказују.

Још мање је успела обрана г. Трумбића са тврдњом, да су југословенске легије чиниле пут око света, да би дошле у помоћ својој браћи Србима у Солуну. Нису то никакве „*југословенске*“ легије биле, које су онда хитале у помоћ Србима на солунском фронту, него су то били *опет Срби*, који су у Русији заробљени били, а међу њима једва ако је било 2% Хрвата. *Хрватски заробљеници у Русији нису хтели ни чути да иду у југословенске легије* и да иду у помоћ Србима, изговарајући се „*да они остају верни своме краљу*“. То све зна министар председник исто тако, као што би требао да зна г. Трумбић и као што зна цела наша јавност, па држимо да је таква обрана за министра спољних послова нашега краљевства бар јако смела.

Но она је и излишна била, јер Хрватима за земље на јадранском мору није потребна никаква особита дипломација, пошто су то земље, у којима народ хрватски и српски станује а сваки народ, ма и најмањи, има право на слободу. То начело прогласила је баш сама Антанта, прогласио га је Вилзон, који га и сада брани. Да се г. Трумбић у својој обрани позвао на начела Вилзонова а да се мануо заслуга хрватских за ослобођење, учинио би био већу услугу земљи, коју он услед лаковерности српске заступа, него истичући заслуге Хрвата за Србе и Антанту, заслуге, којих нема. Баш напротив! Обрана г. Трумбића је *чисто фискалска*, никако не државничка. Но ми се на овај непријатан инцидент г. Трумбића не бисмо толико обазирали, кад би он био усамљен и кад не би стојао у свези са осталим *покушајима да се најновија историја* на штету **Србије** *искриви*.

Грађански рат у Русији.

— Генерал Јуденић и адмирал Колчак ухапшени. — Улога француског генерала Жанена и јапанског војства у Сибиру. — Генерал Брусилов вођа бољшевичке акције против Пољске. —

Сад је већ несумњиво, да су противбољшевичке војске у Русији, које су под именом „добровољачких армија“

предводили генерали Јуденић и Дјењикин и адмирал Колчак, у потпуном расулу, а генерал Јуденић и адмирал Колчак довршили су своју каријеру. Антанта није потпомогла борбу тих генерала те данас бољшевици славе у Русији потпуну победу.

Видећи свој крај, генерал Јуденић хтео је да из Естоније побегне у иноземство носећи собом огромне своте новца, намењеног за издржавање северо-западне руске војске. Али је генерал Булаковић ухапсио Јуденића. Против овог хапшења су савезничке војне мисије живо протестовале код естонске владе и Јуденић је пуштен на слободу.

У Сибиру су чехословачке трупе, не могући се пробити на исток, предале адмирала Колчака бољшевицима. Чеси су се нашли у врло тешком положају, кад су их бољшевици притисли са свих страна и онда је врховна команда бољшевичка у Томску затражила, да јој се преда адмирал Колчак, руско државно злато (65 милијона фунти стерлинга т. ј. милијарду и по франака у звечећем злату), све оружје, сва муниција и сва спрема. Командант чехословачких трупа у Сибиру, француски генерал *Жанен*, пристао је на те бољшевичке захтеве и *тако је адмирал Колчак досао у бољшевичке руке*, а за то су Чехословаци добили слободан пролаз кроз Сибир на исток.

И Јапанци, који су до сада најжешће сузбијали бољшевике, примили су, како изгледа, без противљења последње догађаје.

Како прашки „Венков“ дознаје из Лондона, генерал *Брусилов* (чувени победник над Аустро-Мађарима и Немцима г. 1916.), чим је чуо, да му је генерал Дјењикин стрељао сина, *понудио се Троцком* на службу. Троцки је понуду примио и Брусилов је постављен за вођу војничке акције против Пољске, која ће акција ускоро почети.

Престолонаследниково писмо.

— Заједничка седница шефова странака. — Престолонаследник позива странке да саставе концентрациону владу. — Избори за уставотворну скупштину. —

Београд, 5. фебр. (Н. П. Б.)

„Политика“ јавља: Јуче је у Председништву Парламента била заједничка седница шефова свију странака. Председник Представништва *Павловић* прочитао је *писмо Престолонаследника*, у којем жели да се *споразумно образује концентрациона влада*, да ова спроведе у Парламенту изборни ред, затим изврши слободне изборе за Конституанту. Престолонаследник завршује апелом, да се *завађене* политичке странке споразуму у образовању концентрацијоне владе.

Око ултиматума.

— Обмањивање јавности. — Шта вели француска штампа. — „Журнал де Деба“. —

Већ има дуже времена, како се у нашој јавности расправља о ултиматуму Врховног Савета, упућеном нашој влади у јадранском питању. Поред живог интересовања и велике запетости, ми никако нисмо могли да добијемо јасну и праву слику о свему овоме. Наша влада је настојавала да *забашури* право стање ствари, бар за једно време, протурујући кроз штампу неразумљиве кратке и двосмислене извештаје. Владини листови доносили су брзојаве, према којима је писање париских листова по нас веома повољно.

Али тек сада, кад нам до руку дођоше многи француски листови, видимо, како ствари теку и уверени смо, да немамо много шта очекивати. Јер према париским листовима, јасно се види, *и садашња француска влада је на страни Италије*. Већина нас *оштро кори*, а „Аксион Франсез“ жучно критикује наш одговор и вели, да смо до крајности иронични и дрски! Овим одговором увредили смо Врховни Савет!

Једино наш стари пријатељ Огист *Говен* у „Журнал де Деба“ стаје одлучно у нашу одбрану.

На вама је, господо демократе, наставите тако, далеко ћете дотерати!

НОВИ САД, 6. фебруара 1920.

— И они га начели! Писмо бившег председника клуба социјалиста посланика, нар. посланика г. Васе *Кнежевића*, обелоданило је, да су се социјалисте сасвим *преселили* у Клуб Демократске Заједнице. Тако је Демократска Заједница постала једном фарбом још шаренија.

Па откуд она појава у седници општинског одбора београдског од прошлог четвртка? Тамо су социјалисти напали Прибићевића, општег вођу Демократске Заједнице тако, да изгледа као да се код социјалиста почео будити осећај за закон и — правду.

Социјалисте су питали, откуд то, да слободу, коју су српски грађани морем проливене крви стекли и очували и од спољних и од унутрашњих непријатеља, гази данас један Тисин ученик, Светозар Прибићевић, који је неспособан да схвати, шта значи устав за слободне народе?

Против снажних удараца социјалиста по Прибићевићу и његовим незаконитостима, није могао чак ни председник општине узети господина министра у одбрану.

Бележимо ово као појаву, да насиља Прибићевића почињу туђи већ и његови рођени људи — социјалисте.

— Нетачно обавештење. Београдска „Трибуна“ пише: „Један овдашњи демократски лист тврди, да је састанак г. Ст. Протића са Њег. Вис. Регентом био случајан. Извештени смо, да је дотична вест нетачна, јер је г. Протић био у Двору по позиву“.

— После кише јапунце! Поводом великих поплава, које су се десиле у Банату и Бачкој, министар за аграрну реформу предузео је нужне мере код министра саобраћаја, да се на сваки начин и по ма коју цену осигура транспорт угља и нафте, који су потребни шмрковима за црпење воде.

Доцкан сте се сетили, господо „демократско“-социјалистички министри! Одрасмо до сад грло, запомажући: Дајте угља за шмркове!, али ви ћутасте и не дадосте угља за шмркове у наше крајеве, него га давасте извозничарима, да извозе храну из Војводине у Беч и Пешту, да хране Швабе и Мађаре. Ми пак остасмо под водом. Срам треба да вас је!

Политичке вести.

Судбина учесника на Мировној Конференцији.

Према вестима страних листова, енглески први министар Лојд Џорџ је у своје време био убеђен, да ће Клемансо бити изабран за председника француске републике. Једном француском посланику, који му је био рекао, како су сви изгледи, да ће уговор о миру донети несреће свима онима, који су на њему суделовали, одговорио је Лојд Џорџ одобравајући и нагласио, како су од четворице представника Врховног Савета већ отступили Орландо, Вилзон и Клемансо. Остао је он, Лојд Џорџ, сам, али се нада, да неће проћи, рекао је, ни шест месеци, а доћи ће и његов час!

Протест Словеначке.

У целој Словеначкој одржавају се непрестано протестни зборови против намераваног решења јадранског питања. Покрајинска влада примила је извештаје из ових већих места: Крањ, Камник, Кршко, Птуј, Ново Место, Костањевица, Блед.

Листа криваца.

Савезници су већ давно саставили листу оних криваца, које ће Немачка морати издати. Та листа је сада коначно утврђена и има у њој 900 лица. Међу кривцима, које тражи Француска, налази се и бивши немачки наследник царског престола Вилхелм. Ту је и принц Ајтел Фридрих, а од генерала Клук, Хинденбург, Лудендорф и други. Све те особе треба да изда Немачка. Антанта ће ту листу предати у понедељак заступнику Немачке у Паризу.

Русија.

Немачки социјалистички лист „Форвертс“ доноси бежични брзојав из Москве, по којој је совјетски комесар за инострана дела Зиновјев (пре се звао Апфелбаум и такођер је Јеврејин) изјавио да ће спровести *свеопшту мобилизацију руског пролетаријата*. Војска, која ће произаћи из ове мобилизације, имаће задатак, да почне са новом офанзивом против Пољске и Румуније, те да донесе потпуну победу совјетској Русији. Бољшевике је, како изгледа, обузела манија за продирањем. Колико ће њихове акције успети, показаће најближа будућност.

Будућност и уређење Н. Сада

Читајући човек данашње дневне листове из целог Краљевства види, да се готово ни каква пажња не поклања једном од најважнијих проблема данашњег времена — о начину, како ће се поправити порушене вароши а непорушене проширити те да питање о оскудици станова решимо.

Свуда у свету жале се на оскудицу становима, па се та оскудица у великим размерама осећа и код нас, нарочито у порушеним и већим местима; али још нисмо чули неких смишљених предлога, шта треба предузимати и радити да се то питање правилно реши. Напротив, видимо да су *државне и самоуправне власти закорачиле дубоко у сферу права приватне својине*, и мисле да се на тај начин могу помоћи, а међутим то је само тренутна помоћ, и радећи тако никад се питање о оскудици станова не би могло решити.

Француска и Белгија су одавно нашле решење поменутом питању а то је — зидање и подизање кућа. Чак нам Француска пружа и једну статистику, из које видимо да је у прошлој години (1919.) подигнуто и оправљено око 60.000, а окрпљено још толико. У Белгији стоји исто тако, још и боље. Међутим код нас не верујем, да се може набројати стотина кућа нових у целом краљевству, а о подизању осталих техничких грана народне привреде и да не говорим.

О оскудици станова код нас у Н. Саду такође се готово ништа не говори, нити предлаже, већ се само предузимају извесне законске и против-уставне мере, које не могу дати никаквих трајних резултата, већ су, и остају извор разних шпекулација и махинација; а у одстрањењу странаца као врло важној ствари ништа се не ради или врло споро и са многим махинација.

О уређењу досадање вароши, увођењем водовода и канализације, и проширењу Н. Сада с обзиром на његову улогу, коју он имати у будућности, такође се мало говори и ради, изузев два чланка која су изашла а који су доста непотпуни.

Да бих, у колико ми је могуће, помогао у горњим питањима општинску управу, грађанству дао правац у коме треба да дејствује на своју непредузимљиву општинску управу а стручњацима тему за дискусију, износим следеће:

1) Варош Нови Сад био је и остаће градитацијони центар за целу Војводину у свакоме погледу, и његов културни и трговачки значај само се може повећати. У себе има да прими све институције државне које су досада биле у Темишвару, Суботици и Печују, пошто су сада то периферске вароши, и да прими многе нове које диктује ново доба и ова времена.

2) Да би могао да одговори свима тим потребама грађанства, мора се варош ширити а најважније проширење за сада јесте у правцу Дунава, како би се главна варош, по основним принципима могла наслонити на реку.

3) Ширењу вароши на ту страну стоји на путу мостобран — брик-шанац на левој обали Дунава, и прво што треба учинити и најенергичније настати, јесте, да се од војних власти тражи одобрење за рушење тога преживелог утврђења, које је изгубило сваку војничку важност, већ само смета сваком покушају на развијању вароши, а са својим баруштинама и мочарима веома штетно утиче на здравље становништва. Цигљу из ровова (око 1,000.000) просушити и употребити за зидање чиновничких и радничких станова.

4) Чим предње рушење буде одобрено, образовати један одбор од инжињера и архитеката, и тражити од Министарства да одреди своја два стручњака, који би са предњим одбором прегледали и примљени регулациони план Н. Сада, по коме има да се изграђује будућа варош и дотерује већ израђени део. У колико ми је познато, тај регулациони план рађен је под сасвим другим околностима и не предвиђа све ово што је казано у тачци 1. овог предлога. У опште та комисија имала би да ревидира цео план и саобрази га потребама и приликама саме будуће вароши, водећи при том рачуна да распоред масе јавних зграда и локала допуни празнине досадањем делу вароши, а новом да даду нарочити колорит.

(Свршиће се.)

Србождери.

Међу многим бившим мађарским општинским и државним чиновницима, који су, нарочито у Бачкој, благодарећи искључиво мађаронској улози бачког поджупана дра Душана *Сабовљевића*, остали на својим позицијама, скривају се и многи србождери, покварењаци и за нашу државу опасни туђинички елементи. Таких бих могао набројати читаву масу, но засада ћу се ограничити само на случај некога Ото *Лукаса*, рачуновође (járási számvevő) среза кулског и тополског и кулског адвоката Јевреј̆ина др. Шоме *Кенига*, који и дан-данас стоје у интимном пријатељству и вези са противсрпским агитатором, др. Пајом *Будаи*, суспендованим начелником среза кулског.

У Кули и околици до новембарског преврата 1918. године беше 16—18 наших (српских) војних заробљеника. Један од њих беше поднаредник Живота Крстић. Када је у Кули и околици букнуо преврат и када се дознало за приближавање наше војске, Живота је као добар војник и силан патриота одмах искупио свих 18 својих другова, створио из њих један озбиљнији српски одред, да с њиме до доласка наше војске спречава изважање ратног плена и материјала за Мађарску, да у Кули одржава мир и ред, штити имовну и личну безбедност нарочито Срба грађана. Живота је своју патриотску дужност два-три дана заиста пожртвовно вршио.

На трећи дан стиже у Кулу неки млађи мађарски официр са 40 *Арбанаса* аустро-мађарских легионаша, који су бегали из Албаније испред наше војске. Овај мађарски официр и његови Арбанаси, мислећи, да ће Кула и околица остати у мађарским рукама, на силно наваљивање Лукаса и др. Кенига узеше власт у своје руке и, сада је, разуме се, прво требало расчистити са Животиним српским одредом.

На наваљивање ова два србождера, мађарски официр са 40 Арбанаса разоружао је Животин одред, а да би заплашили српско грађанство овога среза, решише, да једнога од Животиних војника осуде *на смрт и обесе*, а остале да преко Врбаса протерају у правцу према Новоме Саду.

Тако су и учинили.

Једнога од Животиних војника, по имену Милана, осудише на смрт и везаше за дуд у дворишту кулске општине, где је сиромах пуна два и по часа везан у највећим мукама чекао смрт. Али благодарећи храбром држању наших свеснијих Срба из Куле, који су у маси били навалили на општинску зграду, да спасу Милана из дивљачких крвавих канџи мађарског официра Лукаса и др. Кенига, наш Милан беше ослобођен из сигурне смрти.

Али, након неколико часова, а опет на дрско изазивајуће наваљивање Лукаса и др. Кенига Арбанаси спроведоше наше војнике до Врбаса.

Некоји од њих (тројица-четворица) остали су живи и одмах су се крадом вратили у Кулу, где су и дочекали нашу војску, а за остале се и данас не зна, где су и шта се с њима догодило. Свакако их је црна помрчина прогутала!

Ето, народе српски, таке ти је србождере и крвопије туђинце чиновнике натурио бачки поджупан, највећи мађарон и издајица рода српског — др. Душан *Сабовљевић*. Он, покорни слуга Тисиних хусара и др., и данас је у Бачкој највећи протектор и заштитник оваких чивутско-мађарских чиновника, који су нам отворени, заклети, крвни непријатељи. А за многе твоје ваљане синове, народе српски, који су главе своје ризикирали за твоје добро, у твојој земљи нема места, нема дужности, нема хлеба — твоји синови се прогањају.

Може ли се и после изнесеног случаја Лукас и даље трпети у нашој државној служби? Може ли се трпети, да Јевреј̆ин др. Шома Кениг и даље има адвокатску канцеларију у нашој држави, да и даље живе са грбаче нашег народа, чије су синове на смрт осуђивали и мучили пакленим мукама?

Никако! За оваке и сличне србождере и хуље не сме више бити места ни у нашој држави, а камо ли у нашој државној служби.

Напоље с њима из наше земље!

Доле са бачким поджупаном др. Сабовљевићем, окорелом мађарендом, издајицом рода српског и заштитником крвопија српских!

Дру Сабовљевићу нема и не сме више ни часа бити места на овако важној позицији, као што је поджупанство бачко!

Шајкаш.

Вести.

— **Радикални дан 12. фебруара — Три Јерарха.** По решењу последње седнице радикалног посланичког клуба и привременог Главног Одбора Народне Радикалне Странке од 31. децембра пр. год., а *ради манифестације партијске солидарности*, приредиће се ове године *у целом Краљевству*, у местима где прилике дозвољавају, на дан 12. фебруара *Радикалски дан*, када ће се прикупљати прилози (партијске вечери, концерти, предавања, добровољни прилози) у корист партијских каса. Трећина прихода послаће се Главном Одбору а од прихода у Београду половина.

Препоручује се свима постојећим месним радикалним организацијама, као и онима, које се до тог времена буду организовале у нашем краљевству, да благовремено предузму мере за што боље извођење ове одлуке, како би тиме осигурале материјалне приходе за своје локалне касе и за касу Привр. Главног Одбора Странке.

(Из канцеларије Привр. Главног Одбора Народне Радикалне Странке.)

— **Забавно-поучно сéло „Посестриме“.** Српска Женска Читаоница „Посестрима“ у Н. Саду приређује треће забавно-поучно сéло 8. фебруара о. г. у великој магистратској сали у 15 сати (у 3 сата по подне). Распоред сéла биће: 1. говори г. Мирко *Балубџић*, 2. пева „Невен“ и 3. декламује Александра *Челићева*, уч. I. раз. више дев. школе. Позивају се чланице, као и гости на сéло.

— **Измена новчаница.** Према вестима из престонице, до краја о. м. имају се повући из промета и круне и динари, а законским средством плаћања постају нове крунско-динарске новчанице Народне Банке Краљевства Срба, Хрвата и Словенаца.

— **Ципеле за сироту децу.** Трговачко-Занатлијска Комора у Н. Саду, доследна решењу збора од 1. јануара о. г. према решењу одборске седнице од 26. пр. м. позива све сиромашно становништво, да се ради снабдевања ципелама обрати овд. Комори или Радничком Дому у Лазаревој улици. Ове ће се ципеле продавати само на основу добивене марке од овд. Коморе, а по препоруци од Радничког Дома а по цени коштања.

— **Брзојавни саобраћај.** И са Бугарском је отворен телеграфски саобраћај; за реч се плаћа 15 пара; за Немачку се плаћа за реч 22 и по паре.

— **Пшеница Црној Гори.** Министарство исхране решило је да даде Црној Гори 30 вагона пшенице, која се налази у Младеновцу.

А шта је са Босном, Херцеговином и Далмацијом?!

— **Српски сватови.** Г. др. Сима *Тапавица*, угледни адвокат и бив. сремски начеоник из Жабља, венчаће се на Сретеније са гђицом Маром *Антићевом* из Сомбора. Срдачно честитамо и желимо најлепшу срећу.

— **Прикупљање хране за сирочад отока Брача и Далмације.** Са свију страна стижу Заштити повољни извештаји о досадањем успеху прикупљања хране. Сходно овдашњој наредби Бр. 896. ex 1919. позивају се сви повереници и у ту сврху образовани одбори, да одмах пријаве своме надлежном Окружном Одбору, колико је досада прикупљено хране, а колико новчаних прилога, као и колика им је потреба у џаковима ради транспортирања те хране. Исто тако нека се обрате на надлежне Окружне Одборе ради даљих инструкција. — Знања и равнања ради саопштава се, да је Министарство Исхране ставило на расположење две хиљаде џакова, којих ће се расподела након добивених извештаја из појединих општина одавде извршити. С обзиром да је горња количина џакова недовољна и да је транспортирање хране одвећ тешко и са знатним трошком скопчано као и да је овогодишњи кукуруз услед своје сировости неподесан за даљи пут, то се већ сада равнања ради саопштава, да се овогодишњи кукуруз не прикупљава, већ једино остала храна. — Из канцеларије Обласне Држ. Заштите деце и младежи 5. II. 1920.

— **Заклетва регрута.** Из Суботице јављају: Пре неки дан је извршена свечана заклетва рекрута пред градском зградом у Суботици. Чину су присуствовали православни, католички, муслимански и јевреј̆ски свештеници.

— **Страјк типографа.** Преговори између загребачких власника штампарија и типографа нису довели још ни до каквих стварних резултата. Страјк ће се продужити.

УМЕТНОСТ.

— **Сарајевско позориште.** Како нам из Сарајева јављају, интендант сарајевског позоришта имао би да постане Мирко *Королија*, познати наш књижевник из Далмације.

САОБРАЋАЈ.

— **Довршене пруге.** Предузети су кораци, да се доврши пруга Крива Река—Горњи Милановац, и да се на тај начин веже и директна линија Лајковац—Чачак.

Телеграми.

(Пресбиро, Нови Сад.)

Италијанско беснило.

— Напад на Сједињене Државе. —

Париз, 4. фебруара. Скоро цела италијанска штампа оштро напада Сједињене Државе због одлучног држања у јадранском питању. Нападају се и поједини амерички државници. Од Нитија се захтева, да до краја истраје поред италијанских захтева и ништа не попусти. Ова злонамерна борба наишла је у иностранству на негодовање.

Нема саобраћаја у Ердељу.

Букурешт, 4. фебруара. Због велике оскудице у угљу, у Ердељу је обустављен скоро цео саобраћај железнички. Влада настојава да овој озбиљној појави што пре учини крај.

Кривци за рат.

Париз, 5. фебруара. У листи криваца, чију предају захтевају Савезници, налазе се њих 860. Енглеска тражи 112, Француска 350, Америка 265, Италија 29, Југославија 4 (О, „Југославијо“, зар

су те *само четири* зликовца ујели за срце?! — Ур.) Остале траже Пољска и Румунија.

ТРЕБАМО ВЕШТОГ

кореспондента

ЗА СРПСКУ И НЕМАЧКУ КОРЕСПОНДЕНЦИЈУ. Плата и ступање по договору. Понуде слати на

Народну Кредитну Банку Д. Д.

2253 1—3 у Ср. Карловце.

Тражи се интелигентна Српкиња госпођица, која би једном правнику српски језик предавала. Исти би јој узајамно могао предавати француски и енглески језик. — Понуде „под наука" у Адм. „Заставе". 2259. 1—2

НОВО! **„РАПИД"** НОВО!

АГЕНТ. И КОМИСИОНАРНА РАДЊА
(за све гране трговачких послова)
НОВИ САД
(У ЗГРАДИ ХОТЕЛ „СЛОБОДЕ")
НА СТОВАРИШТУ ИМАДЕ: ЛИМУНА, ПОМОРАНЏЕ И КАРБИТА. — СТИЖЕ: I-а МАЈУНГА РАФИЈЕ, ДРВЕНИ УГАЉ И Т. Д.
ТЕЛЕФОН БР.: 239. ● ТЕЛЕФОН БР.: 239.
2325 5—5

НОВО!
Стеван П. Бешевић:
НА ГОЛГОТУ
— ПЕСМЕ —
5·— дин.
2333 Књижара „Напредак" Београд 3—3

ТРАЖИТЕ ЦИПЕЛУ
„ДАНИЦА!"
ДАНИЦА ЈЕ ЦИПЕЛА ЕЛЕГАНТНА, ТРАЈНА И ЈЕФТИНА. ДОБИЈА СЕ У СВАКОЈ БОЉОЈ РАДЊИ. — ПРОИЗВОД:
ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ДИОНИЧКЕ ТВОРНИЦЕ
2340 *ОБУЋА — СУБОТИЦА.* 2—8

ПРВА СРПСКА РАДИОНИЦА ЈОРГАНА
Зорке Милићеве
НОВИ САД — МИЛЕТИЋЕВА УЛ. БР. 17.
(Лебарска улица.)
Препоручује свој велики избор готових САТЕНСКИХ И АТЛАСКИХ ЈОРГАНА који су ЧИСТОМ ВУНОМ ИСПУЊЕНИ. Израда врло укусна а ЦЕНЕ УМЕРЕНЕ! 2288 7—10

СТЕЧАЈ.

Обласна Делегација у Новом Саду продаваће јавном лицитацијом на дан 11 фебруара т. г. у 9 часова пре подне у магацин, бив. Дунђерсков млин „Софија" и то:

1.) 18. комада винских буради од 50, 100 и 200 литара.
2.) 1 комад фијакера стари, покварен, неупотребив.
3.) 1000 кгр. горке соли у бурадима
4.) 40 кгр. разних удица за пецање рибе у два сандука.
5.) 300 кгр. разног старог гвожђа.
6.) 20 кгр. дрвених пенцета.
7.) 2 ноге од шивање машине.
8.) Један покварен велосипед.
9.) 145 сандука везаних жицом (3 уједно.)
10.) 200 комада сандука од воћа ретких.
11.) 80 комада сандука од робе.

Српски поданици полажу 10% а страни 20% на име кауције од процењене вредности.

Продаја за купца важи одмах, а за државу кад Дирекција плена одобри продају.

По одобреној продаји купац је дужан одмах положити каси Дирекције у Н. Саду целу излицитирану суму, а у року од 5 дана подићи робу из магацина.

Из канцеларије Обласне Делегације Плена у Н. Саду, бр. 297. 2339 1—3

ТРЕБАМ КЊИЖАРСКОГ ИЛИ ТРГОВАЧКОГ ПОМОЋНИКА ма од које струке био, за моју трговину хартије и писаћег прибора. Може бити и ГОСПОЂА или ГОСПОЂИЦА. Кондиција стална. 2257 2—3

ЂОРЂЕ ИВКОВИЋ — НОВИ САД,
власник штампарије :::: :::: :::: :::: ::::

Позив на LIII. редовну главну скупштину.

Педесеттрећа редовна главна скупштина Земунске Штедионице акцијског друштва у Земуну, одржаће се у смислу закључка Управног Одбора од 19. јануара 1920. год. и § 28. друштвених штатута у *недељу 29. (16.) фебруара 1920. у 3 сата после подне*, у дворани Земунске Штедионице, на коју се овим г. г. акционари позивају.*)

На дневном реду су следећи предмети:

1.) Избор скупштинског председника, перовође, три акционара за скрутиниум и три акционара за оверовљење записника.
2.) Извештај Управног и Надзорног Одбора о раду штедионице у години 1919. и с тим у вези, предлог Управног Одбора о расположби чисте добити.
3. Давање разрешнице Управном и Надзорном Одбору.
4.) Избор Управног и Надзорног одбора, према одр. штатута.
5.) Предлози појединих акционара у смислу прописа § 27. штатута.**)

У *Земуну*, 19. Јануара 1920.

За Земунску Штедионицу а. д. председник Управног Одбора:
Др. КОСТА РАДОЈЧИЋ с. р.

*) Акционари, који желе учествовати на главној скупштини имају 8 дана пре скупштине депоновати своје акције код овог завода. — За депоноване акције добијају потврду, која им служи као легитимациона карта за улаз у скупштину.

**) Извод из §. 27. штатута: На скупштини се може решавати само о оним предметима, који су на дневном реду. О предлозима појединих акционара скупштина може решавати само у оном случају, ако су их предлагачи поднели Управном Одбору 8 дана пре скупштине.

ДУГУЈЕ — *Рачун изравнања дне 31, децембра 1920.* — ПОТРАЖУЈЕ

		К	п.		К	п.
Готовина:				Деоничарска главница	2000000	—
а) у благајни	820,564·53			Фонд за даљу упл. деон. глав.	60158	43
б) код поштан. штедионице	1485·42			Резервни фонд	664959	97
в) на жиро рачуну	23.877·52	845927	47	Пензиони фонд	127275	08
Менице		1237306	65	Улози	4469499	21
Дужници:				Дивиденда неподигнута	10867	50
а) по текућим рачунима	4,324.899·84			Рачун за даљу упл. деон. глав.	482350	—
б) „ зајма на непокрет.	732.915·96			Остављ. остава	7028945	70
в) „ „ „ вред. папире	4470·—			Чист добитак у год. 1919.	169279	17
г) „ „ „ драгоценост	49.299·25					
д) „ привременом рачуну	154.631·89	5266216	94			
Државни и вред. папири		164729	49			
Намештај штедионице		2340	—			
Штедионичке некретнине		463068	81			
Уплата за сред. за нов. зав.		4800	—			
Оставе		7028945	70			
		15013335	06			15013335	06

Рачун добитка и губитка дне 31. децембра 1919.

	К	п.		К	п.
Камата на улоге	107763	90	Камате:		
Порез и прирез	50855	73	од зајма на вред. папире,		
10% пореза од кто на улоге	10776	39	од „ „ драгоценост,		
10% пореза од кто на текуће рачуне	7856	59	од „ „ непокретност,		
Трошкови	93902	28	по меницама, по тек. рачунима и разна пров. и приход	413139	88
Чист добитак у год. 1919.	169279	17	Приход од штедион. некретнина	27294	18
	440434	06		440434	06

Управитељ: *М. Папрић* в. р. У *Земуну*, 31. Децембра 1919. Књиговођа: *Настас Андрић* в. р.

Ове смо рачуне са главним и помоћним књигама сравнили, те нашли да се с њима потпуно слажу.

У *Земуну*, 17. Јануара 1920.

НАДЗОРНИ ОДБОР:

Председник: *Др. Петар Марковић* в. р. *Др. Сава Недељковић* в. р. *Никола Петровић* в. р. *Стеван Капамџија* в. р.
2322 *Драгутин Клачман* в. р. *Ватослав Вајнбергер* в. р. 1—1

Управник: Јаша Томић. Штампарија Супек-Јовановић и Богданов, Нови Сад, Житна Пијаца број 22. Одговорни уредник: Јанко Перић.